

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP.

AZ EGYHÁZ ÉS ISKOLA KÖRÉBŐL.

<p>SZERKESZTŐSÉG, hova a lap szellemi részét illető minden küldemény intézendő: Füvészkert-utca 1079.</p>	<p>Megjelen hetenként egyszer, szombaton, egy íven. Előfizetési ár egész évre 5 frt. félévre 2 frt. 50 kr. Hirdetések díja: 100 szóig 1 frt; 200 szóig 2 frt; a másodszori hirdetésnél 100 szóig 80 kr; harmadiknál 70 kr. Bélyegdíj minden hirdetésnél külön 30 kr.</p>	<p>KIADÓ HIVATAL, hova a lap anyagi dolgaira vonatkozó minden küldemény intézendő: Főiskola, háznagyi hivatal.</p>
--	--	---

Tartalom. Az egyházi közigazgatási bíróságról. Dr. Kovács Sándor. — Indítvány. Dombi Lajos. — Iskolaügy. A tiszántúli ev. ref. középiskolai tanáregyesület közgyűlése H. Nánáson. Orosz István. — Közügyeink. A máramaros-ugocsa megyei közgyűlése. Szikszay Zoltán. — A beregi ev. ref. egyházmegye közgyűlése. Sütő Kálmán. — Nekrológ. Pethő Bálint. Bakóczy Jánostól. — Irodalom. — Különfélék. — Szerk. posta. — Hirdetés.

Az egyházi közigazgatási bíróságról.

II.

Ha az elmondottak után a javaslat ide vonatkozó indokolását azzal, a mit a fentebbiekből megtudtunk, szembeállítjuk, akkor

a) Azon állítást, hogy a közigazgatási peres ügyek iránt készítenő javaslat megalkotásának szükségessége fölött a konvent, a kerületek és az egyházmegyék több ízben nyilatkoztak — egy kicsit merésznék fogjuk találni. Mert — eltekintve a nyolcz évi vajudástól, a mit bizonyára szintén inkább lehet ezen institúció szükségessége ellen, mint mellett használható érvül tekinteni — a súlypont bizonyára azon időpontra esik, midőn a kerületek ezen nyilatkozatot tették: „a kérdést elejtendőnek tartjuk“.

b) Merő grammatikai magyarázat hozhatja fel az egyházi törvény 212-át bizonyítékul a közigazgatási bíróság mellett. Ezen szakasz ugyanis azt rendeli: ha törvényellenesen foly le a (lelkész) választás, az esperes a választás jóváhagyását felfüggeszti, a választás helyére küldöttséget küld s „ennek vizsgálata folytán az egyházmegyei bíróság ítél“. A javaslat készítői így gondolkoznak: tekintetbe kell venni a tételes törvényt; a választások elleni panaszok a fegyelmi bíraskodás alá nem tartoznak; midőn tehát a törvény, habár az eljárást nem is szabályozta, a lelkészválasztás ellen szabályellenesség okából emelt panaszokat az egyházmegyei bíróság illetékessége elé útasítja, ez alatt

nem lehet más bíróságot érteni, mint a közigazgatási bíróságot. Hogy azonban az idézett szakaszban említett „egyházmegyei bíróság“ alatt nem lehet más, mint a fegyelmi bíróságot érteni, ezt épen az idézett szakasszal a legszigorúbb összeköttetésben levő 213. §. rendelkezéséből lehet — vélekedésünk szerint — a leghelyesebben és egyszerűbben megmagyarázni, a mely szakaszban a törvény ellen (nem „szabályról“ van ott szó!) elkövetett vétség esetén világosan „a fegyelmi eljárás“ megindítása van kimondva. Az pedig megint egészen világos, hogy a fegyelmi eljárás csak a fegyelmi bíróság előtt folyhatik. Más egyházmegyei bíróság nincs, mint a fegyelmi bíróság. A törvény nem útalhat olyan bíróságra, a mi nincsen. Közigazgatási bíróság pedig mai napig sincsen.

c) Azt mondja továbbá az indokolás, hogy egyházunk a multban önkormányzatából folyó jogának tekintette az egyházak és a hívek közt az egyházi közigazgatási viszonyból származó peres kérdéseknek saját hatáskörében elintézését, e jogát a polgári hatóságok is elismerték, s ennek a jognak kibocsátása önkormányzatunk tekintélyét s híveire való befolyását, az e. közigazgatás súlyát lényegesen csökkentené; továbbá, hogy ezen ügyek a polgáriaktól eltérő természetűek s a kerületek statutumainak ismerete nélkül más-más bírói felfogás és elv szerint ellentétesen bíraltatnának el.

Felette sajnálom, de ezen indokolásnak alkalomszerűségét kénytelen vagyok kétségbe vonni. Mert az idézett sorok, igenis, felhozhatók volnának akkor, ha akadna valaki közöttünk, a ki azt akarná, hogy közigazgatási peres ügyeink az e. hatóságok mellözésével polgári útra tereltesse.

De erről egyáltalában nincsen szó. Hanem igenis, van arról, hogy ily természetű ügyeink a javaslatban ajánlott egyházmegyei, illetőleg egyházkerületi tanács által, vagy pedig az eddigi gyakorlat szerint — elnökileg, küldöttsé-

gileg, avagy közgyűlésben nyerjenek-e elintézést. „Jogki-
bocsátásról“, „az egyház tekintélyének aláásásáról“ tehát
— ha az ügyis eléggé nehéz kérdés áttekinthetőségét ve-
szélyeztetni nem akarjuk — ne discutiáljunk. A jelen kér-
dés, a maga mivoltában, csak az e. élet terén nyerhet meg-
oldást; hanem óvakodjunk olyas állításoktól, hogy e. bíró-
ságaink (nem tudom mióta!) „minden az e. élet viszonyá-
ból fejlődött anyagi peres kérdésekben is intézkedtek“
(konv. j. k. 1881. év 100. sz. a.), s hogy egyházunk „nem-
csak fegyelmi, de e. élet viszonyaiból kifejtett mindennemű
közigazgatási s anyagi peres enyém-tied kérdésekben in-
tézkedik, illetve bíraskodik jelenben is“ (Dunántúli ker. j.
k. 1884. jun. a 216. lapon), mert ilyen tételek enunciól-
ásához nem csak nagy foka kívántatik a jóhiszeműségnek,
hanem az államhoz való viszonyunknak is jókora ignorá-
lása. Ma már ugyanis az e. élet terén működő minden szá-
mot tevő embernek tudnia kell, hogy a modern államnak
egyik alaptana az is, hogy a végrehajtási segédkezést csak
azokban az esetekben adja meg az egyházaknak (nekünk
úgy, mint a katolikusoknak), ha ezt vagy magában a tör-
vényben mondja ki, vagy pedig ha erre hatóságait eseten-
ként külön is felhatalmazza. Gondoljunk csak arra az eset-
re, mely épen utolsó zsinatunkon történt! Saját e. gondno-
kaink számadásáról, azok megvizsgálásáról s a netaláni
elmarasztaltatásról volt szó. A törvény első szövegezésében
a végrehajtásra a polgári hatóság segélyét kértük az ál-
lamtól. S mi lett az eredmény? Az, hogy az állam a se-
gédkezést megtagadta, s a miniszter 1882. aug. 7. leíra-
tában egyenesen kimondá, hogy egyházi hatóság nem ítél-
het a polgári bíró elé tartozó vagyoni jogi ügyekben, tehát
számvivőszékünk elmarasztalása saját e. gondnokaink el-
len nem bírhat oly jogerővel, hogy ennek alapján a pol-
gári bíró előtt végrehajtás volna ellene kérhető, hanem az
egyház köteles, számadó tisztviselője ellen is, annak illeté-
kes polgári bírója előtt pert indítani! Ez a helyzet, ezzel
nézzünk szembe!

d) A historiai jogfejlődés iránti tulságos (bár nagyon
divatos!) hódolatnak kell imputálnom az indokolás azon
tételét, hogy a közigazgatási bíróság intézménye mellett
legdöntőbb érvet szolgáltatja a történeti fejlődés (!). Az e.
közigazgatásban — ez mondatik — az u. n. peres ügyek-
ben eddig is egyházmegyei és egyházker. consistoriumok
intézkedtek (a 60-ik lap). Későbbben (a 69. lapon) azonban
már ezzel rectificáltatik: „helyenként“. És ez a rectificatio
épen oly jellemző, mint az a historiai tény (mi is szólha-
tunk ilyen nyomós kifejezéssel), hogy tíz év kellett hozzá,
míg egyházkerületeink ezen javaslat anyagát összehordani
— nem voltak képesek! Ne vegye tehát rossz néven tő-
lem senki, ha ily körülmények közt azt mondom, hogy a
jelen intézmény mellett a „legdöntőbb érvet“ ne a divatos
történeti fejlődésben keressük, hanem a kérdéssel szemben

bátran állást foglalva, valljuk meg nyíltan, hogy itt egy új
intézményről van szó, melytől igen sokan, épen azért mert
kellően nem ismerik — idegenkedéssel fordulnak el. Te-
hát mutassunk reá előttök egyházi jogéletünknek az újabb
időben nyert — sőt épen a jelen javaslatok alapján nye-
rendő — magasabb fejlődésére s az ebből eredő követel-
ményekre, s ekkor azután állítsuk oda emelt fővel e tételt:
elfogadják-e az egyházi közigazgatási bíróság intézményét,
s ennek szerveiül az egyházmegyei és egyházkerületi ta-
nácsot?

Az ilyen nyílt kérdésre, hasonló őszinteséggel és
nyíltsággal, a mi feleletünk nem lehet más, mint: elfo-
gadjuk; mert

a) Ezen intézmény szükségessége kétségbevonhatlan,
és mert — b) Egyházi alkotmányunk alaptételeivel nem
ellenkezik. Következő cikkemben ezt fogom bebizonyítani.

Dr. Kovács Sándor,
jogtanár.

Indítvány.

Előrebocsátom azt, hogy egyáltalában nem tartozom
azok sorába, kik a tiszántúli ev. ref. egyházkerület eldarabo-
lásán munkálnak titkon, vagy nyilván; sőt megvallom: „timeo
Danaos“, hogy esetleg e szándék valósulta titkos és nyilvános
ellenfeleink kezébe ama győzelmet juttatná, mely felé törek-
vés irányát jelzi amaz elv: „divide et vincas“. Ennek előrebo-
csátása után alkalmat veszek magamnak egy szerény észrevé-
tel s ennek folytán indítványtételre e téren.

Ugyanis ha a tiszántúli ev. ref. egyházkerület közgyűlé-
seinek jegyzőkönyveit megtekintjük, azon meggyőződésre ju-
tunk, hogy a közgyűlés tagjainak száma circa 90. E számban
Debreczen, illetve a debreczeni ref. egyházmegye közel 30
férfiúval szerepel, míg a többi (12) egyházmegye összesen
circa 60 férfiúval van képviselve; már pedig ilyen „paritas“
bizonyára „raritas“, melyhez hasonló képet aligha találhatunk
másutt, csakis ha az erdélyi ref. egyházkerület közgyűlését
nézzük meg, hol a „centrum“ — Kolozsvár — hasonló előnye
tűnik szemünk elé.

Ha e tény felől kissé gondolkodunk, önkénytelenül föl-
merül ama kérdés: honnan származik a képviselőnek ez
aránytalansága, mely magában a szervezetben egyáltalában
nem gyökerezik? . . .

Ok gyanánt szerepelhetnek — elméletileg —:

vagy az, hogy „a választottak“, illetve az egyházkerület
ügyeinek intézésére kitűnően képes férfiak oly nagy számmal
vannak csoportosulva a debreczeni egyházmegye, vagy még
inkább épen Debreczenben, hogy e szellemi fölény adja meg
kulcsát a létező aránytalanságnak; (?)

vagy talán már az egyházkerületi gyűlések alkalmával
beszéltetnek meg például a kerületi tanácsbíró stb. választá-
sok, s a vendégeknek a gazda — debreczeniek — iránti udva-
riassága biztosítja „a szélrózsa minden irányában“ a debrecze-
niek előnyét a választásoknál. (?)

Ha az első ok állana, ez örvendetes tény a „fokus“-t il-
letőleg, de annál szomorúbb lenne a más 12 egyházmegyét te-

kintve, s habár örömmel hajlok meg debreczeni kitűnő férfiaink előtt, de nem akarom mindazonáltal hinni, hogy „a vidék“ oly aránytalanul háttérben állana, hogy mikor 90 okos emberre van szükség, az csak akként volna összehozható, ha Debreczen ad e számhoz 30-at!

Az utóbbi feltevés — szerintem — elfogadhatóbb, legalább is magán viseli a lehetőség színét. Ez azonban túlhajtott udvariasság a „vidékiek“ részéről!

Hogy míg Debreczennek majd mindenik lelkésze egyházkerületi tanácsbíró, addig a „vidéki“ papság alig 1—2 taggal van képviselve ez állásnál; míg a világi tanácsbírók között 3 férfiú debreczeni s így csak 3 „vidéki“ van; míg az összes 12 tanácsbíró közül 7 debreczeni s csak 5 vidéki: ez szerfelett aránytalan, ugyanazért indítványozom:

Tekintettel arra, hogy az egyházkerületi tanácsbírók számát az egyházkerületek állapítják meg, mondja ki a tiszántúli ev. ref. egyházkerület, hogy ezután 20 egyházkerületi tanácsbírója legyen (felerészben egyházi, felerészben világi), kiket az egyházak presbyteriumai választanak szokott módon, tehát szavazás útján, azon kijelentéssel azonban, hogy minden egyházmegyéből legalább egy férfiú tagja legyen az egyházkerületi tanácsbírói karnak, hogy így a 13 egyházmegye közül egy se maradjon képviseltetés nélkül e helyen.

Ilymódon minden egyházmegye képviselve lenne jövőre ez állásnál is az egyházkerületen, s még akkor is 7 tanácsbírói állás maradna fent, mely részben vagy egészben például debreczeni lelkészek és tanárok személyében volna betölthető.

Szerintem ez is egy lépés volna, lehetne arra, hogy a központ iránti elhidegülés jege olvadozzék, a megingott szeretet erősödést nyerjen!

Szíveljék meg szavaimat, kiket illet!

Dombi Lajos.

Iskolaügy.

A tiszántúli ev. ref. középiskolai tanáregyesület közgyűlése H.-Nánáson.

— 1891. aug. 24—25. —

A tiszántúli ev. ref. középiskolai tanáregyesület aug. hó 24—25. napjain tartotta Hajdú-Nánáson közgyűlését; előzőleg aug. 23-án pedig az egyes vidéki gymnasiumok küldöttei Debreczenben a pénztári számadásokat vizsgálták felül.

A gyűlésen részvevők többsége aug. 23-án a délutáni vonattal érkezett Nánásra, hol zuhogó esővel, s egyszersmind igazi magyar szívességgel fogadtattak. A programmba felvett ismerkedési összejevetel az egész estvén át szakadó eső miatt e napról ugyan elmaradt: de a vendéglátó házigazdák szíves-ségének kimeríthetlen voltával annál bővebb alkalom vala megismerkedni.

A gyűlésen képviselve voltak a debreczeni, h.-m.-vásárhelyi, szatmári, békési, mezőtúri, h.-bőszörményi és h.-nánási tanárkarok, mintegy 30 taggal; rajtok kívül az egyesület pártoló tagjai, az egyházi és városi előljáróság, a helyi művelt közönség szép számmal.

A gyűlés tárgyaiból kiemeljük a következőket. Géresi Kálmán tartalmas megnyitó beszédében találóan fejtegeti vándorgyűléseink kulturális jelentőségét; majd igaz

szavakkal és megkapó vonásokkal párhuzamot von az állami és a protestáns felekezeti iskolák között; egyszersmind rámutatván ismert szegénységünkre, aggódva tekint az egyenlőtlen verseny kimenetele elé, ha csak prot. egyháztársadalmunk kiapadhatlan áldozatkészsége ezúttal is segítségünkre nem jő, melynek épen a közgyűlés helyén, Hajdú-Nánáson oly nagy-szerű példájául szolgál legközelebb b. e. Soós Gábor fejedelmi alapítványa. Elek Lajos jegyző a lefolyt egyesületi évtörténetével számol be röviden, tárgyilagosan és megszo-kott hűséggel; e jelentés szerint az egyesületnek 194 tagja van. Ugyancsak jegyző előterjeszti a pénztári számadás megvizsgálására kiküldöttek jelentését, miből kiemeljük, hogy az egyesület vagyona:

1. Takarékpénztári könyveken	2807 frt 31 kr.
2. Egyházaknál levő alapítványokban	300 frt — kr.
3. Követelésekben	466 frt — kr.

Összesen: 3573 frt 31 kr.

a vagyonnövekedés ez évben 129 frt 84 kr. Nagy Zsigmond debreczeni tanár a lefolyt év tanügyi mozgalmait, főleg pedig a tél folyamán európai közfigyelem mellett a német császár és közoktatási miniszter elnöklete alatt 14 napon át tartott porosz tanügyi értekezlet lefolyását és megállapodásait ismerteti, majd a francia és végül a hazai figyelemre méltóbb eseményeket tárgyalja, ifjú tüzzel, lelkesedéssel és szak-értelemmel. Utána K. Kiss József debreczeni tanár tart elő-adást a villamos erő-átvitelről, a debreczeni főiskola dynamo-gépjével érdekes és tanulságos kísérletekben mutat-ván be e kiváló fontosságú és nagy jövőjű tudományát. Végül Bodnár Lajos nánási tanár olvasta fel a hajdú-nánási iskolának általa nagy szorgalommal kidolgozott történetét. Mindezen előadásokat és felolvasásokat nemcsak a gyűlés tagjai, hanem a szép számban megjelent érdeklődők is lanka-datlan figyelemmel hallgatták; s különösen a természettani előadás a nőket is meglepő számmal gyűjtötte egybe. Az egyes előadók a közönség elismerő tetszésnyilvánításait méltán kiérdemelték, s felolvasásaik az egyesület évkönyvében kiadatni határozottak.

Az érdekes és tanulságos gyűlés első szakasza 2 óraker-tért véget, a mikor gazdag közebed várta az ülésben kifáradta-kat. A gyűlés tagjain kívül jelen volt itt is Nánás színe-java, s vidám felköszöntők között, derült hangulatban fűződött mind szorosabbra a kapocs, melylyel Hajdú-Nánás lelkes közönsége kulturális intézményeinkhez s épen a tanügyhöz csatolva van.

Délután 5 órától kezdve késő estig nyugdíj- és gyámin-tézeti ügyek tárgyalattak; nevezetesen a pénztárnoki részle-tes előterjesztés, számvizsgálati jelentés s más ide tartozó ügyek. A nyugdíj- és gyámintézet vagyona, fennállása 10-ik évének bezárásával így áll:

1. Jelzálogos kölcsön-kötvényeken	14,050 frt — kr.
2. Tanárok kölcsön-kötvényein	128 frt 50 kr.
3. Debreczeni takarékpénztárban	10,469 frt 59 kr.
4. Kézpénzben	576 frt 59 kr.

Összesen: 26,224 frt 68 kr.

mihez járul még egyes tanároktól és tanintézetektől mintegy 1500 frtra menő követelés.

Orosz István.

(Vége köv.)

Közügyeink.

A máramaros-ugocsai egyházmegye közgyűlése.

Egyházmegyei közgyűlésünk aug. hó 19-én Huszton tartott meg. Két főtárgya volt: a konventi bizottság által készített törvényjavaslat feletti nézetnyilvánítás, s a tavaszi közgyűlés által kiküldött bizottság javaslata feletti határozás a 6-ik egyházkerületet illetőleg. De az ezeken felüli dolgokról is álljon itt egy rövidke tudósítás.

Esperes úr imádsága s a gondnok úr megnyitó beszéde után tudomásra hozott a mult gyűlés által elrendelt szavazás eredménye. Világi főjegyző lett: Dr. Tóth Jenő ugocsamegye számvevője, papi tanácsbíró: Tegze László fertős-almási lelkész, papi aljegyző: Darabanth Gusztáv m.-szigeti vallásnár. Mindhármójokat élénk örömmel üdvözölte esküjük letétele után a közgyűlés, s lelkesen kiáltott nekik „éljent“, s kívánt áldást munkájokra.

Esperes úr bejelentette a zsinati képviselőkre beadott szavazatok eredményét. Egyházi rendes tag Csernák István esperes, világi rendes tag Várady Gábor lett, s általános többség híján a póttagokra új szavazás rendeltetett el.

Az esperesi jelentés, — egyházmegyénk állapotáról, — úgy a szellemi, mint az anyagi dolgokat illetőleg megnyugtató eredményt konstatál. — Jóleső érzelmekkel hallottuk ebből, hogy iskoláink között igen számos jeles és jó, s csak egy van olyan, a mely kielégítő eredményt nem mutat. Kellemesen hangzott az adakozásról szóló jelentés is, melyszerint 3516 firt 75 kr adomány tétetett a mult év folyamán e szegény megyében egyházi célra. Igen szép összeg ez ilyen nehéz körülmények között élő vidéken, s ecclatáns jele a protestáns áldozatkészségnek.

Ezek után a törvényjavaslat tárgyalatott, nem pontrólpontra, hanem csak az elvi jelentőségű §-ok kerültek a tanácskozás zöld asztalára.

Egyházmegyénk nem óhajtja törvényerőre emeltetni a 28. §. 11-ik cikkének 2-ik alineáját, mely a lélekszám szerinti szavazásokról szól. Nem volt egyházmegyénknek egyetlen tagja sem, a ki a javaslatban proponált szavazás mellett foglalt volna állást, s mivel ebben sok jöhető bajnak szülő okát s a kisebb egyházakra elkedvetlenedést lát, nem lehetvén eltagadni, hogy ez bizonyos fokú elnyomást involvál: e cikkelyt a maga részéről töröltetni óhajtja.

Hasonlóképen ellentétes állást foglalt el a javaslat 56. §-ával szemben is, a konventi képviselők választását nem az egyházkerületi közgyűlés, hanem a presbyteriumok által óhajtván eszközöltetni.

A lelkészválasztási törvényt a maga egészében töröltetni óhajtja, a mult zsinat előtt dívó szabad választást akarván ismét életbe léptetni. Én a magam részéről ezt egy kissé túlhajtásnak látom, s valószínűleg csak „pium desiderium“ is ez. De ha, a mi valószínű, megmarad a minősítés és az egyházak osztályozása, — az én egyéni véleményem szerint el lehetne törölni a pályázást s csak az egyházkerületek által nyilvántartott s a püspöki hivatalnál őrzött minősítési táblázatot adni a gyülekezet kezébe, tudtára adván, hogy ezek közül választhat. Így feje lenne véve annak a tengeri szörnynek, melynek neve „pályázás“; nem volna szükség a különben is csak némi

blamirozással járó meghívás útján való választásra, mert a meghívottaknál is, ha hármat hívnak meg, eleshetik, sőt el is esik kettő, — s a gyülekezet mégis kellőleg minősült papot választana. A 195. §-ba, a mely arról szól, hogy ki a választó, bele teendőnek óhajtának, hogy a vegyes házasságban élő nők, ha egyházi adót teljesítenek, szavazati joggal bírnak. Ezt a jelen törvényből következtetni nem lehet. Tudok reá esetet, épen a saját egyházközségemben, hogy a választók összeállításánál e felett igen érdekes, s utóljára is megoldatlanul maradt vita keletkezett.

Az egész közigazgatási bíróságot, mint a mely az egyházmegyei közgyűlések jog- és hatáskörét oly annyira megnyirbálja, hogy alig hagy annak valami teendőt: a maga egészében törölni óhajtja egyházmegyénk. Egy lelkész társ indítványára kimondotta közgyűlésünk, hogy a váló pereknek egyházi törvényszékek előtt való tárgyalását óhajtja, s ezt a törvénybe beleigtattatni kéri.

Ezek azon főbb dolgok, a melyeket közgyűlésünk kérdés tárgyává tett, felettök az általam fentebb leírt módon határozott. A 6-ik egyházkerület ügyét illetőleg pedig a kiküldött bizottság által javasolt felső-szabolcsi határozatot szótöbbséggel elfogadta.

M.-Sziget, 1891. aug. 23.

Szikszay Zoltán,
evang. reform. lelkész.

A beregi ev. ref. egyházmegye közgyűlése.

A beregi ev. ref. egyházmegye legközelebb, augusztushó 24-én tartott közgyűlésében első sorban is az esperesi hivatal által írásban betérjesztett időközi jelentést olvasták fel, mely mindenekelőtt a zsinat meghirdetése, illetve összehívásáról értesítvén közgyűlésünket, a zsinati képviselők megválasztása körüli intézkedésre hívta fel a gyűlést, mit is a gyűlés elrendelvén, a szavazatok beadása határnapjául szeptember 8-ikát tűzték ki, oly módon, hogy a beérkezett szavazatok felbontására s a netalán szükséges további eljárásra egy küldöttséget bíztak meg; ebből folyólag indítványozás után határozatilag megállapították, hogy a majdan megválasztott zsinati képviselők mandátumának kiadása végett októberhó elején egyházmegyei közgyűlést tartanak, hogy így a zsinati képviselők ettől nyerjék megbízatásukat.

Esperesi jelentés mély fájdalom érzetével emlékezvén meg néh. Ferge József tanácsbíró és tanügyi bizottsági elnök haláláról, ezen két üresedésbe jött hivatal betöltésére nézve kér intézkedést. A tanácsbíróra a szavazás elrendeltetett. A tanügyi bizottságnak elnökei pedig gyűlés által megválasztottak, ugyanis a világi elnök megválasztása nem volt magának a gyűlésnek ténye, hanem csakis a tanügyi bizottság e tekintetben történt és betérjesztett eljárását vette volt helyeslő tudomásul, most tehát itt volt az alkalom a paritást teljes mértékben életbe léptetni, a mi meg is történt.

Ugyancsak az esperesi jelentés említette fel, hogy a főtiszteletű egyházkerületi törvényszék, a beregi egyházmegye törvényszékének ítéletét feloldván, a mező-várii lelkészválasztást megerősítette (1891. máj. 210. sz. a.). Ezen ítéletet a magát sértettnek tartó fél megappellálta s a felebbezés már az ügyiratokkal együtt az illető forumhoz leendő juttatás céljából el is küldetett.

Ez az ügy ismét egészen a személyeskedésig menő szóharcot idézett elő, mely túlhaladta a májusi gyűlésen történeteket is, holott már azok is sokaknál visszatetszésre, elkeseredésre, sőt nem alap nélküli aggodalomra szolgáltatott okot, aggodalomra főleg a miatt, hogy tanácskozásunkat az ily modorban tartott heves felszólalások vajjon nem fogják-e elmérgesíteni? Vajjon mikor és mi úton-módon térünk vissza, az eddig köztünk csaknem páratlanul uralkodó szép rendhez, nyugodtsághoz, melyet egy erkölcsi testület méltósága és tekintélye megkövetel? Ámde reméljük a legjobbat, majd csak lecsillapul a kedélyek hullámozása; a legfelsőbb bíróság ítélete előtt kell hogy elnémuljon minden más érdek és szempont, s mi ismét higgadtan és csendben fogunk a tanácskozás termében eszmét cserélni, határozatokat hozni.

De hát — kérdi az olvasó — mi izgatta így fel a gyűlés egynemely tagját? A tény ez. Az egyházkerületi törvényszék ítélete erős és éles elbírálás alá vétetett, különösen feltűnt és megtámadtatott azon oknál fogva, hogy minden indokolás nélkül egyszerűen kimondja, hogy „a mező-várii lelkészválasztás megerősítettik, a költségekben a vesztes fél marasztaltatván el“. Sokan a felett csodálkoztak, hogy így minden további megokolást mellőzve szól az ítélet, melyből az sem olvasható ki világosan, ki tehát a vesztes fél, a ki a költségeket fizetni fogja, e mellett az egyházmegyei törvényszék végzését tartván az igazsággal megegyezőnek, azt érvényre juttatni bármely megengedhető eszközt jónak és czélszerűnek tartottak, épen ezért indítványozták, hogy az egyházkerületi törvényszék ítélete ellen az egyházmegyei közgyűlés appelláljon. Ennek ellenében az vitattatott, hogy az egyházmegyei gyűlés nincs hivatva és joggal sem bír arra, hogy az ő törvényszéke által hozott végzést megmásként felsőbb bírói ítéletet a maga részéről, mint testület, megfelebbezen; annyival inkább nem teheti ezt jelen esetben, mert a kérdéses ügy a legfelsőbb és így véglegesen döntő bíróság elé van vité. Érv érv ellen erősen és hevesen harczolt, s a harcz tűzében fordultak elő aztán kitérősek, melyek egyik és másik érzékenységet bántva, a tulságba csaptak át. Bizony ez a harczmodor nem kívánatos, magára a győztesre nézve sem jár előnyvel, mert az ily küzdelemből seb nélkül kikerülni nem lehet.

Vége is az elnökség szavazásra bocsátotta a vitás kérdést, s egy szó többséggel az a tábor győzedelmeskedett, mely „az appellálás“ mellett harczolt. Így tehát a közgyűlés megfelebbezi az egyházkerületi törvényszék azon ítéletét, mely a sértett fél által felebbeztetett. Az egyházi törvénykezés terén ez az eljárás — tudtommal — szokatlan s csaknem egy magában áll; legalább én részéről nem olvastam, sem nem hallottam, hogy ilyen természetű és tárgyú ítéletet egyházmegyei közgyűlés a maga részéről megappellált volna. Én őszintén és nyíltan kimondom itt azt, a mit a közgyűlés vegyes elemekből álló közönsége előtt opportunusnak tartottam elhallgatni, — hogy t. i. ha ezen elv és eljárás egyházi életünkben, vagyis kormányzatunkban a törvénykezési téren érvényesülni fog, úgy el kell készülnie annak, miszerint az egyes presbyteriumok mindannyiszor hasonlóan fognak eljárni az egyházmegyei fensőbb hatóságokkal szemben, a hányszor ezeknek ítélete az ő felfogásuknak és tetszésüknek meg nem felel; s oda jutunk, hogy nem csak a panaszos felek valamelyike fog appellálni, hanem a presbyteriumnak esetleges többsége is, mely egyik vagy másik fél javára óhajtja az ügyet eldöntetni; nem fog-e ez az independentismus felé való törekvés számára kaput

nyitni?? Lehet, hogy tévedek, vagy csalódom, de én ebben veszedelmes lejtőt sejtek, mely egyházi törvénykezésünket valamelyes zürzavaros örvény felé vonhatja.

Az esperesi jelentés többi pontjait helyeslő tudomásul vették. Az egyházak társítására nézve az 1888. évi közgyűlés 124. számú határozatát most is változatlanul fentartják.

Most következett „a zsinati előmunkálatok“ feletti véleményes javaslat készítésével megbízott küldöttség munkálatának részletes tanácskozás és elbírálás alá vétele, melynek menetét és apróra való jellemzését leírni és olvasni hosszadalmas és fárasztó is lenne; lehet, hogy majd később egyes szakaszokra történt megállapodásainkat tüzetesebben is ismertetni fogom, most pusztán a főbb és fontosabb határozatokat emelem ki, annyival inkább, mert nem akarok a „tóháti lelkészi kör“ értekezletének leírásában foglaltak ismétlésével unalmas lenni.

Közgyűlésünk minden vita nélkül elfogadta a küldöttség munkálatának azon javaslatát, melyszerint a lélekszám szerinti szavazás törvénybe iktatása mellőztessék, mint a mely egyházalkotmányunkat őseredeti alapjában változtatná meg s oly beláthatlan következményeket vonhatna maga után egyes, nagyobb és gazdagabb egyházak által minden téren támasztható követelések folytán, hogy ennek útját egyszerűen-mindenkorra bevágni egyházunk egyetemére nézve életkérdés.

A konventi képviselők választásának jogát a presbyteriumok részére követeli; és egy pontban elszámolja, hogy a presbyteriumok választanak: zsinati képviselőket, konventi tagokat, püspököt, egyházkerületi főgondnokot, főjegyzőt, tanácsbírákat és képviselőket, az egyházmegyei tiszti kart, kivéve a levéltárnokot, mint a mely hivatal helyhez van kötve.

A lelkészi jövedelem minimumát 800 frtban állapítja meg.

A lelkészi minősítésnél a szolgálati éveket veszi tekintetben, és kivételt egyetlen állásra sem enged meg.

A meghívás útján való választást — mint se hús, se halféle mixtumot — elvetette, annyival inkább, mert kiváltságokat osztogatni nem kíván.

A szabályellenes választásokra vonatkozó cikkelybe bevételni s jövőre is érvényben tartatni kívánja gyűlésünk a „Zsinati törvények“ 212—215. §-ait, kihagyva természetesen egy már újabban alkotott §. folytán a 213. §. g) pontját. Azonban a korteskedést illetőleg kimondja, hogy az bárki által eszközöltetik is, a választás megsemmisítését vonja maga után; ha a megválasztott a korteskedésben résztvett, többé azon a helyen nem választható, sőt fegyelmi eljárást is von magára; a gyülekezet pedig, mely a korteskedést kebelében eltúrte s annak helyt engedett, lelkészválasztási jogától elesik, s azon alkalomból az egyházmegyei közgyűlés választás részére lelképástort.

A törvénykezés szervezetéből a közigazgatási bíróságokat törölvén, az eljárásra nézve egész rendszeres munkálatot fogadott el, mely a polgári igazságszolgáltatás sarkalatos elveit egyházi bírásokunkban is érvényre juttatni van hivatva.

A köznevelés és közoktatás szervezeténél a görög és német nyelvet a kötelezett tantárgyak közül kihagyja.

Minden szakasz egyes §-ainál többféle és lényeges változtatások, sőt új §-ok behozatala is fordulnak elő, de mindezek a főbb irányelvekkel összhangzatban állanak s azoknak természetes következményei.

Az özvegy- és árvagyámintézet, a lelkészek megadóztat-

tása mellett az egyházakat is aránylagos befizetésekre kötelezvé, haladéktalanul felállítandó.

Külön indítványképen szerepelnek:

A tanulmányi alap rendezése a zsinat által sürgette, s a hitfelekezetünkkel illető osztályrész kiutalása követeltessék.

Az országos papi értekezlet memorándumát gyűlésünk magáévá teszi, a zsinathoz annak keresztülvitele végett feliratot intéz, hogy így az állam segélyfelelőse megvalósuljon.

A községi és állami nép- és középiskolákban a vallás tanítók a más hitfelekezeti tanítókkal hasonlólag díjaztassanak.

A bőjti úrvaesorája, — mely protestáns szempontból pápistás színezetű, — szüntessék be.

„A zsinati előmunkálatok“-at letárgyalván, némely sürgős és halasztást nem engedő helyi ügyek intéztettek el, majd estveli 7 órakor az esperes úr — az általánosan nyilvánított óhajthoz képest — a gyűlést bezárta, mit főleg azért is tehetett, mivel okt. hó elejére úgyszintén gyűlés tartását határozták el, a mikor is, a zsinati képviselők megbízó levelének kiadásán kívül, a most nem tárgyalt ügyek is elintézését nyerhetnek.

Sütő Kálmán,

bereg-somi ev. ref. lelkipásztor.

Nekrológ.

Pethő Bálint 1818—1891.

Folyó 1891. év augusztus 25-ikén délelőtt 10 órakor temették el Tisza-Csegén az Urnak egyik hív és buzgó szolgáját, tiszteletes Pethő Bálint csegei lelkipásztort. Felette igen szép és megható imádságot mondott a templomban nagytsz. Szeremlei József esperes úr. Az egész község lakosai keseregve vettek végbúcsút szeretett lelkipásztoruktól. Jelen voltak még a temetésen Szűcs Gábor dadai, Sörös János polgári, Nagy Lajos nagyfalui, Szabó Károly ároktői, Bakóczy János hajdú-böszörményi lelkészek, és Bertalan Gábor p.-ladányi segédlelkész.

A megboldogult született Szováthon 1818. nov. 26-ikán. 1842. ápriltól — 1845. tavaszáig Búd-Szent-Mihályon volt rektor. 1845. május 2-án letette a vocabilitasi censurát és Bécsbe ment ismeretei öregbítése végett. 1845. októberben B.-M.-Ujvárosra lett segédlelkész Sólom Balázs mellett. 1847. ápril 25-ikén tartá T.-Csegén beköszönő beszédét. 1847. aug. 10-ikén felszenteltetett. 1847. október 20-ikán házasságra lépett tiszta-dadai lelkész Igaz Pál hajadon leányával Karolinával. 1891. aug. 23-ikán jobblétre szenderült.

Kesergik elhunytát T.-Csege érdemes előjáróin és presbyteriumán kívül az összes lakosság. Továbbá özvegye Igaz Karolina és gyermekei: Pál, duna-szerdahelyi hites ügyvéd László Róza nejevel; Ilona, tiszta-dadai lelkész Szűcs Gábor férjével; Kálmán, Nagy Erzsébet nejevel; József, halasi tanító Ferenczy Jolán nejevel, és Judith.

A megboldogult egész életén keresztül lelkes és buzgó szolgája volt az Urnak; hivatalos működésében pontos, családjában gyöngéd férj és szerető atya, egyháza híveinek pedig szelid és szeretettel teljes lelkipásztora volt. Ezen kívül a polgári ev. ref. egyház missziói ügyét több éven keresztül nagy lelkesedéssel és híven szolgálta.

A béke szelid angyala örködjék nyugvó porai felett!

Bakóczy János.

Irodalom.

Olvasókönyv az elemi népiskolák IV. osztálya számára. Szerkesztették: Gyertyánffy István, Dr. Kis Áron, Radó Vilmos. Negyedik kiadás. Bolti ára bekötve 40 kr. Budapest, 1890. Málnér Vilmos kiadása (IV. ker. Papnövelde-utca 8. sz.).

Pope-nak a „műbírálat“-ról írott hatalmas műve olvasása közben vettem kezemhez a fenti munkát. Nagy igazat adok Pope-nak, midőn azt mondja:

Nehéz ítélni melyik vét nagyobbat
A rossz író, vagy a rossz műbíráló.

De én tartom azt, hogy:

Hibátlan művet várva, azt kívánsz
Mi nem volt, nincs, nem is lehet soha.

Ezzel előre is jelzem, miként e munka a hasonnemű munkák között kiváló. A midőn félreteszem a bírálók lovait, a sympathiát és antipathiát, mely mindenkor ferde ítéletet szül, remélem, szigorú tárgyilagossággal megközelítem feladatomat.

Ha iskolaügyünket jól szemügyre vesszük, a tanítói irodalmi munkásságot egy-egy tankönyv kiadásában látjuk befejezettnek. Önkéntelenül szemünkbe ötlenek a sok különféle tankönyvek. Az olvasókönyvekkel való birkozás nem egy ember erejéhez és ismeretköréhez való munka, és hogy ez így van, idézhetem: Lakits — Péterffy — Komáromy, vagy éppen a fenti írókat. Pedig egész őszintén megvallhatjuk, hogy az említett írókat külön-külön is igen tehetséges férfiaknak ismerjük.

Az olvasókönyvek írása egyike a legnehezebb feladatoknak. Mily sok körülménnyel kell itt számot vetni! Valóban azok, kik csak tűrhető olvasókönyvet is képesek előállítani, megérdemlik a nevelésügy munkásaitól a hálát és elismerést. Hogy nehéz jó olvasókönyvet előállítani, hivatkozhatom a tiszántúli egyházkerületre, hol e pályázat már két ízben is meddő maradt. Volt ugyan pályamunka, de nem lehetett elfogadni. Az egyházkerületi tanügyi bizottság a pályázaton kívül álló munkákra is tekintett, midőn a már elavult Gáspár-féle olvasókönyveket ideiglenesen használhatónak ítélte. De hogy ez által nem az volt a czélja, miként más jobb olvasókönyvet a ref. népiskolák ne használhassanak, bizonyítja az, hogy a ref. iskolákban a Gyertyánffy — Kis — Radó-féle olvasókönyvek elterjedtek; bizonyítja az, miként nt. Szabó János esperes, tanügyi biz. elnök úr ennek terjedését nem ellenzi, sőt egyházmegyéjében — hol leginkább el van terjedve — szívesen látja.

A kéz alatti olvasókönyvnek kiállítása csinos, izléses, beütői szépek, nyomása tiszta, alakja rendes. Ennyit a külsejéről.

A tartalmat tekintve, fel van osztva a munka IX szakaszra I. Jézus Krisztus példabeszédeiből 7 kisebb olvasmány van készítve. Ez által a vallásos-erkölcsi momentum konkrét példával is meg van pecsételve, ezenkívül is áthatol e nemeség az egész munkán. E kisebb olvasmányok a hozzá hasonlókkal alkalmas anyagul szolgálnak a fogalmazás tanításához. A II. szakasz a hazai történelemből vett életrajzokat, s kisebb, a hazaszeretet érzelmét felkeltő s fokozni képes eseményeket foglal magában. Megvallom, hogy ismerve tantervünket, első tekintetre e részt egészen mellőzni s helyébe új rész felvételét sürgetni óhajtottam. Mert e rész tantervünk szerint (Szent Istvántól a mohácsi vészig), a III-ik osztály tananyaga körül mozog. Gondoltam, hogy unalmassá válik, s talán rovására is szolgál a IV-ik osztály történelmi tanulásának, melynek anyaga I. Ferdinándtól napjainkig eső időszakban jár. Azonban, tudva

azt, hogy a népiskola IV-ik osztályából igen sokan mennek már a növendékek közül az életbe s bővebb ismereteket e téren sem szerezhettek, a II. rész által mindig felújítatik emlékeztetőben a tanult ismeret, mi által a növendékek az egész hazai történelmet főbb vonásaiban felölelő képzetek birtokába jutnak.

A „repetitio est mater studiorum“ elvénél fogva is megtartandónak vélem e szakaszt, mely sok részben a történelem tanításához elfogadott kézikönyv határán kívül mozog, így ismereteket nyújt, s a már tanultak az újak megszerzésére mintegy ösztönt adnak. Felkölti a tanulási vágyat, éleszti az olvasási ösztönt, munkára serkent; tehát nemesít. E rész, valamint a III. Földrajzi képek című szakasz kellemes olvasmányul szolgál a felnőtteknek, így a gyermekek szüleinek is, a mi által talán nem fogják szánni a kissé magasra szabott könyvárát. A történelmi rész 62, a földrajzi 46, a IV. természeti rész 50 lapra terjed, így külön-külön is csinos kis füzetet alkotnának. A természeti résznél tekintet van az egészségtanra és az emberi test szervezetének ismeretére is. Igen életrevaló eszme volt az V. részben a hazai népeletet megismertetni. Az ismeretetés, az eszme kivitelének helyessége csak fokozza elismerésemet. Igazán nagy hiba, hogy e tekintetben eddig is a népiskola nem tett semmit, vagy csak igen keveset. E szakasz nem hiányozhatik többé egyetlen népiskolai olvasókönyvből sem. Hiszen ez a haza megismerésénél az alfa egy része. A VI. szakasz az ipar, kereskedelem és közlekedés köréből vett tárgyak szakavatott tollal írt összeállítására vall. Ezután (VII.) 35 lapon remekíróink hazafias versei következnek, míg a VIII. szakasz néhány imádságot foglal magában. E két szakasz az emlékezet gyakorlásának és a szép (hangsúlyozott) beszéd elsajátításának igen alkalmas anyagául szolgál. Nem kell hát kapkodnunk, hogy hol keressünk szavalatra tanítandó alkalmas olvasmányt, nem kell azt leíratnunk, vagy idővesztéssel be-tanítatnunk: ott az olvasókönyv, megvan benne mind.

Igaz, hogy volt vers a Gáspár-féle könyvben is, de az, legalább a IV-ről szólva, nem állhatott e cél szolgálataiba. — Tapasztalatból merem állítani, hogy ezek tanulására növendékeinket figyelmeztetni sem kell, mégis megtanulják. A IX. rész néhány közmondást ölel fel.

Nagy élvezetet találtam e könyv olvasásánál, mert látom, hogy e kiadásnál az eddigi hibák megszűntek. Óhajtott volna még az újabb költői nemzedéket is bevenni a remekírók közé, és végre a III. és IV-ik osztályoknak egy közös olvasókönyvet állítani egybe, hogy ott, a hol a két osztály együtt tanul, a tanító eljárása az olvasás és nyelvtan tanításánál megkönnyíttessék.

Igazán kívánhatjuk, hogy ez olvasókönyv minél előbb egyházkerületünk által elfogadtassék, s népiskoláinkba e tősgyökeres magyar iránylyal s hazafias érzülettel írott könyv bevitele elrendeltessék.

Addig pedig ez a mi dolgunk, tanítóké. Ki örül növendékei haladásának s növendékeivel együtt érez; ki szereti látni a gyermeki arcnak örömtől duzzadását s szemeinek mosolygását olvasása közben; ki örvend, ha a tudvágyat felébredni látja növendékében: az beviszi e könyvet iskolájába.

Én bevitettem és használom.

Az iskolai hatóságok a bevitel tekintetében sokat tehetnek, annival inkább, mert mint értesültem, Méhner úr a nagyobb megrendelésnél 10%-t enged, s mi több, a vagyontalan szegény árva tanulóknak ingyen példányt ad.

Némely ínyencz kritikusknak pedig ismét csak Pope-pal felelek:

Itéleted hogy jó irányt vegyen
Ismerd e régi írók jellemét.

De mert épen talán ezek bántották őket, akkor igaz az is, hogy:

S az író ellen fegyvert fogva, azt
Leginkább üldözzék, kitől tanultak.
. vakmerőn a félig értett
Szabályt használva gyógyít, s mesterét
Kuruzslónak s tudatlannak kiáltja!

* * *

Ha kezeimhez jutnak a többi kötetek, örömmel folytatom ez ismertetést.

H.-Böszörmény.

Dobó Sándor,
evang. reform. tanító.

Különfélék.

Tanítóképeségi vizsgálat debreczeni főiskolánkban. A múlt hó 26—29. napjain tartott tanítóképeségi vizsgálat eredményéről a következőkben számolunk. A jelentkezett 12 hit-tanhallgató közül jeles (1) oklevelet nyertek: Dombi László és Barla Szabó Jenő, jó (2) oklevelet: Diószegi Mihály, Szilágyi Imre és Zih Sándor, elegendő oklevelet heten; így mind a 12-en képesítették. A tanítók és tanítójelöltek közül egész vagy befejező vizsgálatra jelentkezett 22, vallástani kiegészítő vizsgára 5, rész-vizsgára 11, összesen 38. Kitűnő (1) oklevelet nyert Tóth Lajos H.-Szoboszlóra meghívott segédkantort, jeles (2) oklevelet nyertek: Bán István nádudvari, Pokoli Kálmán n.-szalontai, Szele János n.-bajomi, Ujházi Sándor karczagi, Viski József t.-derzsi tanítók; elegendő oklevelet nyertek heten; 9 vizsgázó egy vagy több tárgyból javításra útasított. A vallástani vizsgára jelentkezők közül képesítettett 4, javít 1. A rész-vizsgálatot tevők nagyobb része alapos készültséget tanúsított.

Ballagi Mór. Nem ért ugyan váratlanul bennünket, de mégis megdöbentőleg hatott reánk a hír, hogy Ballagi Mór, a hazai tudományosság s különösen a hazai protestáns theologia, tan- és iskolaügy fáradhatatlanul munkás bajnoka nincs többé. Ballagi nevét, mint a melyhez, — bárhogy gondolkozunk is az általa hazánkban megteremtett theologiai irány felől, — egy új, egy jobb korszak föllendülése van kötve, részletesebben méltatni fogjuk lapunk hasábjain. Ismételjük, hogy egy új, egy jobb korszak föllendülése van az ő nevéhez kötve, mert az általa megindított és sokszor tulságokba ácsapott theologiai reformmozgalom fölébresztvén a szunnyadó lelkeket, épen Debreczen részéről egészséges reactiót támasztott. Most csak annyit, hogy az elhunytat méltó gyászszal követheti sírjába egész egyháztársadalmunk, mint a melynek szentelte első sorban fényes tehetségének minden buzgalmát s lángoló lelkese-désének minden nemesebb érzelmét. Béke poraira, áldás emlékére! Az elhunytól hozzánk beküldött családi gyászlevél így hangzik: Özv. Ballagi Mórné született Lehoczky Ida, valamint

gyermekai: Illyés Károlyné szül. Ballagi Jozefin, férje Illyés Károly curiai bíró, gyermekei Géza, Endre, Erzsike és Zoltán; Ballagi Géza jogtanár, neje szül. Lengyel Ilona, gyermekei Erzsike, Ilonka és Margitka; Ballagi Aladár egyetemi tanár, neje szül. Peskó Ida s fia Tibor, — mély fájdalommal jelentik, hogy családjuk szeretett feje Dr. Ballagi Mór kir. tanácsos, a pesti ref. theol. akadémia nyugalomba vonult tanára, a dunamelléki ref. egyházkerület és a pesti egyházmegye tanácsbírája, a budapesti ref. egyház presbytere, Budapest főváros bizottsági tagja, a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja stb. stb. folyó hó 1-sején reggel 6 órakor, élete 77-ik évében hosszas szenvedés után elhunyt. A drága halottnak hült tetemei az ev. ref. egyház szertartása szerint, f. hó 3-án d. u. fél négy órakor fognak a gyász-házból (IX. ker., Kinizsy-utca 29. sz.) az örök nyugalom helyére kísértetni. Budapest, 1891. szeptember 1-én. Áldás volt élete, áldott legyen emlékezete!

Egyházmegyei közgyűlés. A szatmári egyházmegye aug. 20-án tartá meg ez évi második közgyűlését, melyről közelebb részletes referátát fogunk hozni.

Lelkészválasztás. Az érmelléki egyházmegyében fekvő hegyköz-szentmiklósi egyházközség mult aug. hó 30-án egyhangúlag Szabó József volt n.-k.-madarasi káplánt választotta meg rendes lelkészévé. Örömmel üdvözljük ifjú lelkésztársunkat új munkatérén. Legeltesse ott Istennek nyáját kies vizeknek partjain. Virágoztassa föl az Ur az ő vezetése alatt ez egyházközséget, s adja reá és minden munkájára áldásainak teljességét.

Számadás a Magyar Prot. Irodalmi Társaság részére hozánk bejött pénzekről. Berei József nagy-ecsed i lelkész úr személyesen letett nálunk 7 frtot, mint a melyből 6 frt az ő saját rendes tagsági díja, 1 frt pedig egyházközségének segélyező adománya, mindkettő a f. 1891. évre. (Lásd e tagsági ajánlatok bejelentését lapunk f. évi 22. számában, pag. 209.). Gyűlt eddig nálunk a M. Pr. I. T. javára ez összeggel együtt 337 forint 80 kr, mely összeg takarékpénztárban kamatozik. Szerkesztőség.

Haláleset. Nagy Imre ugrai lelkészbarátunkat, volt kedves tanuló társunkat, két gyermekének korábbi években eltemetése után mult hó 20-án újabb csapás érte: hosszas szenvedés után elbunyván e napon egy évet csak most betöltött kis fia, Elemér. Innen a távolból is őszinte részvéttel osztozunk kedves jó barátunknak ez újabb gyászában. Az Ur cselekedett ilyen ő vele! A ki meglátogatta s megverte őt sujtoló vesszőjével, ugyanaz vigasztalja meg kegyelmének gazdagságából, s őrízze meg az újabb és újabb csapásoktól.

Theologisches Literaturblatt. E Lipesében Luthardt egyetemi tanár által szerkesztett theologiai irodalmi Közlöny f. évi 33. és 34. számaiban Szlavik Mátyás eperjesi theol. tanár barátunk „A legújabb protestáns irodalom Magyarországon” czímmel ismerteti egyházi irodalmi munkálkodásunkat, szólnán a theologia különböző ágaiban megjelent művekről, röviden jellemezvén egyházi sajtónk jelenlegi állását, a Prot.

Irod. Társaság megalakulását, működését stb. Őszintén örvendünk, hogy tisztelt barátunk vállalkozott azon nem csekély munkával és utánjárással összekötött feladatra, hogy a német theologiai világgal megismertette a mi szellemi munkánkat, ennek irodalmilag látható eredményeit.

Szerk. posta. Alsó-tiszaparti. Beeses cikkét nagyon köszönöm. Jövő számban a lap élén fog megjelenni. — D. S. H. B ö s z ö r m é n y. A folytatást kérem. Hasonló tárgyilagossággal írt könyvismertetéseket bármikor is szívesen közlök. — N. E. Kis-Palád. Kérek még vagy két heti türelmet.

Laptulajdonos és felelős szerkesztő: **Csiky Lajos.**

HIRDETÉS.

Pályázat tanári állomásra.

Az ev. ref. mezőtúri hat osztályú gymnasiumban egy rendes tanári állomásra pályázat hirdettetik.

E tanszékkal a következő tárgyak tanítása van összekötve a konventi tantervben azokra megszabott óramennyiségben:

1. Mennyiségtan a IV., V., VI. osztályokban.
2. Rajzoló mértan az I., II., III., IV. osztályokban.
3. Szabadkézi rajz az V—VI. osztályokban hetenként 2 órán.
4. Szépírás az I. vagy II. osztályban.

Ezen állomás évi javadalma 800 frt fizetés és 100 frt lakbér évnegyedes előleges részletekben, az egyház, illetve gymnasium pénztárából.

Csak ev. ref. vallású egyének pályázhatnak.

Okleveles, vagy az országos törvény értelmében jogosított tanár állandósítása csak egy évi sikeres működés után következik be, mely időtől fogva az illető az ev. ref. tiszántúli középiskolai tanárok nyugdíj- és gyámintézetének jogos és kötelezett tagja leendő. Oklevéllel nem bíró tanárjelölt a fenti fizetéssel ugyan, de csak helyettes tanáru alkalmazzatik, s állására nézve az 1883. évi XXX. t. cz. 30. §-a az irányadó.

Pályázók fent elsorolt kívánalmaknak megfelelően felszerelt kérvényeiket alulírott igazgató-tanácsi elnökhöz bezárólag f. évi szept. 9-ik napjáig küldjék be.

A megválasztott egyén tartozik hivatalát legkésőbb f. évi szeptember 15-ik napján elfoglalni.

Mező-Túr, 1891. augusztus 31.

Lukács Dániel,
a gymn. ig. tan. elnöke.